

informacije, ki jim lahko zaupate

Investicijski skladi

www.zps.si

ZPS

Zveza potrošnikov Slovenije

V Sloveniji poznamo dve vrsti investicijskih skladov, vzajemne sklade in investicijske družbe. Na trgu vrednostnih papirjev v Sloveniji je v preteklih letih postalo vlaganje v vzajemne sklade najpopularnejša oblika naložb. Ob koncu leta 2007 je bilo pri nas že okrog 540.000 vlagateljev, ki so se odločili za naložbe v vzajemne sklade in investicijske družbe.

Veliko ljudi se odloči za naložbe v investicijske sklade zato, da bi si zagotovili dodatna sredstva k pokojnini. Drugi v sklade vstopijo z namenom, da bi privarčevali finančna sredstva za izvedbo načrtovane večje investicije, na primer za nakup stanovanja. Na trgu vrednostnih papirjev vrednost naložb v sklade občasno zelo niha. Marsikdo začne takrat dvomiti v finančno učinkovitost vlaganja v sklade, razmišlja, če je takšna oblika vlaganja res primerna za doseg osebne cilja, ki ga želi doseči z naložbo.

Med dolgoročnejsimi oblikami naložb so lahko naložbe v investicijske sklade donosnejše od klasičnih varčevalnih produktov, vendar pa se moramo pri tem zavedati, da so te naložbe tudi tvegane. Potrošniki, ki razmišljajo o vlaganju v investicijske sklade, morajo pred odločitvijo pridobiti dovolj informacij, da bodo znali (glede na osebne potrebe) presoditi, če je naložba v investicijske sklade primerna, da bodo seznanjeni s tveganjem in da bodo znali izbrati najprimernejšega ponudnika.

V brošuri bomo predstavili osnovne značilnosti investicijskih skladov, pripravili pa smo tudi vrsto informacij in napotkov, ki so lahko koristna pomoč bralcem, ki razmišljajo o vlaganju denarja v investicijske sklade.

Splošno o investicijskih skladih

Kaj so investicijski skladi?

Investicijski skladi so finančni posredniki, ki denarne vložke vlagateljev naložijo v različne vrednostne papirje (delnice, obveznice, kratkoročne vrednostne papirje, itd.). Skladi so alternativa samostojni naložbeni strategiji posameznika, saj lahko sredstva, zbrana z manjšimi vložki večjega števila vlagateljev, ceneje in učinkoviteje naložijo oziroma razpršijo. Naložbeno tveganje pri premoženju, ki je razpršeno med več naložb, je namreč manjše.

Vlagatelji lahko s pomočjo investicijskih skladov z relativno majhnimi naložbenimi zneski tveganje bolj učinkovito razpršijo.

Vzajemni skladi in investicijske družbe

V Sloveniji poznamo dve vrsti investicijskih skladov:

❑ **Vzajemni skladi**

so skladi odprtega tipa, pri katerih vrednost enote premoženja (VEP) oz. investicijskega kupona sklada neposredno in vsakokratno odraža neto vrednost sredstev sklada. Vzajemni skladi niso pravne osebe, upravljajo jih družbe za upravljanje, ki morajo za svojo dejavnost pridobiti dovoljenje nadzornega organa. V Sloveniji je to Agencija za trg vrednostnih papirjev (ATVP).

❑ **Investicijske družbe**

so skladi zaprtega tipa, vrednost enote premoženja družbe pa se ne izračunava, ampak se določi na podlagi ponudbe in povpraševanja na organiziranem trgu vrednostnih papirjev, na primer na borzi. To je bistvena razlika med investicijsko družbo in vzajemnim skladom, saj so investicijske družbe organizirane kot delniške družbe, njihov kapital pa je razdeljen na delnice. Družbe sredstva, zbrana s prodajo delnic, naložijo v različne vrednostne papirje. Število enot premoženja investicijskih družb (izdanih delnic) se ne spreminja vsakodnevno, ampak je v daljšem časovnem obdobju fiksno določeno, podobno kot je določeno število delnic podjetij. Vrednost delnice investicijske družbe se določi na trgu, zato je izpostavljena dodatnim tržnim dejavnikom in lahko bistveno odstopa od neto vrednosti sredstev investicijske družbe.

Investicijske družbe se bodo morale praviloma najkasneje do leta 2011 preoblikovati v vzajemne sklade.

Tveganje in donosnost naložb

Pričakovana donosnost investicijskih skladov je odvisna od vrste naložb, v katere nalagajo sredstva vlagateljev. Čim bolj so te naložbe tvegane, večja je pričakovana donosnost sklada.

□ Delnice

so lastniški vrednostni papirji, ki zagotavljajo imetniku pravico do glasovanja na skupščini delničarjev, pravico do udeležbe pri dobičku (dividende) in pravico do preostalih sredstev, če podjetje preneha poslovati. Donos na podlagi naložbe v delnice je sestavljen iz dividend in razlike med prodajno in nakupno vrednostjo delnice (kapitalski dobiček). Naložba v delnice podjetja ni zgolj začetni nakup delnic, ampak tudi vsakokratni zadržani del dobička, ki se reinvestira v podjetju.

Delnice sodijo med bolj tvegane finančne naložbe, pri katerih pa je lahko stopnja donosa velika.

□ Obveznice

so dolgoročni dolžniški vrednostni papirji. Večina obveznic so kuponske obveznice, pri katerih imetnik dobiva obresti v obliki kuponov, ko pa se konča obdobje, za katerega je bila obveznica izdana, pa imetniku izplačajo zadnji kupon in vplačano glavnico. Kuponska obrestna mera je pogodbeno obveznost izdajatelja obveznice in je praviloma nespremenljiva. Izplačila kuponov so lahko letna, lahko pa so tudi večkratna med letom. Obveznice kotirajo na borzi v odstotku od nominalne vrednosti. Donos kuponske obveznice je sestavljen iz kupona (obresti) in potencialnega kapitalskega dobička, ki je razlika med prodajno in nakupno ceno obveznice.

Obstajajo različne obveznice, ki se razlikujejo po načinu izplačevanja kuponov in po drugih značilnostih. Poznamo na primer obveznice brez kupona, pri katerih obresti ne izplačujejo sproti, ob dospelju pa izplačajo glavnico. Te obveznice so zato vedno naprodaj po vrednosti, ki je nižja od nominalne vrednosti obveznice. Večina obveznic je t. i. odpoklicnih, kar pomeni, da jih lahko izdajatelj poplača pred dospeljem. Pomembno je ločiti med različnimi izdajatelji obveznic, saj je lahko izdajatelj država (državne obveznice) ali pa podjetje (podjetniške obveznice).

Državne obveznice so praviloma najvarnejša oblika naložbe, medtem ko so podjetniške obveznice bolj tvegane. Obveznice so manj tvegana naložba kot delnice istega izdajatelja, njihova donosnost pa je praviloma manjša.

❑ **Kratkoročni dolžniški vrednostni papirji**

imajo ob izdaji dospetje do enega leta. Takšni vrednostni papirji se prodajajo z diskontom, to je po ceni, ki je nižja od nominalne vrednosti, zapisane na papirju.

Kratkoročni dolžniški vrednostni papirji so diskontni vrednostni papirji, kar pomeni, da ob dospelju dobimo povrnjeno glavnico, torej nominalno vrednost, ki je zapisana na vrednostnem papirju. V vmesnem obdobju obresti ne prejemamo, zaslužek imetnika je torej razlika med vplačano in izplačano vrednostjo.

Naložba v kratkoročne dolžniške vrednostne papirje sodi med manj tvegane naložbe.

Različne vrste tveganja

Vlaganje sredstev v bolj tvegane naložbe pomeni večjo verjetnost, da bo vrednost vašega premoženja drugačna od pričakovane, lahko bo večja (dobiček), pa tudi manjša (izguba). Pri presojanju naložbenega tveganja je treba upoštevati, da obstajajo različne vrste tveganja.

❑ **Tržno tveganje**

je tveganje, da se bodo pri vrednostih papirjih pojavile spremembe v ponudbi in povpraševanju. Povzročijo jih lahko različni dejavniki, na primer makroekonomski ukrepi, politične razmere, davčne spremembe, pojav alternativnih naložbenih oblik, idr.

❑ **Poslovno tveganje**

je tveganje, da bodo rezultati poslovanja posameznega podjetja, v katerega vlaga investicijski sklad, drugačni od pričakovanih.

❑ **Valutno tveganje**

je tveganje, da se bo spremenilo pričakovano tečajno razmerje med valuto, v kateri je nominirana naložba, in valuto, v kateri sicer vlagatelj opravlja finančne transakcije in jo uporablja za osebno potrošnjo.

❑ **Kreditno tveganje**

je tveganje plačilne nesposobnosti izdajalca obveznice ali kratkoročnega dolžniškega vrednostnega papirja.

❑ **Deželno tveganje**

je tveganje, da se bodo spremenile gospodarske razmere v državi, v kateri so naložbe vlagateljevega investicijskega sklada.

Potencialne prednosti in slabosti investicijskih skladov

Prednosti

- Vložki so lahko majhni.
- Majhni vložki so lahko dobro razpršeni.
- Glede na velikost vložka so lahko stroški investiranja relativno majhni.
- Sklad upravljajo strokovnjaki, zato investitorjem ni treba nenehno spremljati finančnih trgov in/ali veliko vedeti o finančnih trgih in naložbah.
- Likvidnost naložbe je velika, saj lahko investitor kadarkoli izstopi iz sklada.

Slabosti

- Stroški so lahko v primerjavi z dodano vrednostjo, ki jo ponujajo (kar je odvisno od posameznega primera), preveliki.
- Investitor nima nadzora nad dejanskim izborom naložb sklada.
- Pri investicijskih družbah je relativno težko ugotoviti, kolikšna je neto vrednost premoženja, na vrednost delnice investicijske družbe pa vplivajo številni dejavniki na trgu: likvidnost, lastniška struktura investicijske družbe, ipd.

Vrste skladov glede na naložbeno politiko

Splošna delitev skladov glede na finančne instrumente, trge in panoge

Investicijski skladi se razlikujejo po finančnih instrumentih, v katere vlagajo sredstva vlagateljev (na primer v obveznice, delnice, kratkoročne dolžniške vrednostne papirje), pri čemer lahko uporabljajo tudi mešane strategije, torej investirajo v mešanico finančnih instrumentov.

Skladi se lahko razlikujejo po izbiri trgov, kamor investirajo, na primer na zahodnoevropske trge, v ZDA, na razvijajoče se trge (*emerging markets*), na trge določenih držav (npr. BRIC – *Brasil, Russia, India, China*), na Balkan. Pri vlaganju na razvijajoče se trge je tveganje večje kot pri vlaganju na zahodnoevropske trge, vendar naj bi bil naložbeni donos večji.

Skladi se lahko med seboj razlikujejo po panogi ali skupini panog, v katere vlagajo, na primer v biotehnologijo, trgovino, rudna bogastva, telekomunikacije, idr. Razlike v tveganju obstajajo tudi glede na vrsto panoge, tako je na primer naložba v podjetja, ki se ukvarjajo z biotehnologijo, bolj tvegana od naložbe v podjetja, ki se ukvarjajo s trgovino.

❑ Delitev skladov glede na naložbene strategije

Obstajajo t. i. *indeksni skladi*, ki po strukturi naložb sledijo izbranemu tržnemu indeksu. Tržni indeks se redko spreminja, zato se ti skladi po izbrani naložbeni politiki štejejo za pasivne. Njihova donosnost naj bi bila primerljiva z donosnostjo izbranega indeksa. Pri skladih s pasivno strategijo je upravljavska provizija praviloma manjša.

Skladi z aktivnim upravljanjem - upravljavci takih skladov skušajo preseči donosnost izbranega tržnega indeksa tako, da izbirajo naložbe, za katere so upravljalci mnenja, da so trenutno podcenjene. Ti skladi imajo praviloma višjo upravljavsko provizijo.

Sklad skladov je vzajemni sklad, ki vlaga v druge vzajemne sklade, praviloma v sklade istega upravljavca, saj so tako tudi stroški manjši, s tem pa je manjša tudi upravljavska provizija za investitorje.

Obstajajo tudi *skladi, ki investirajo v t. i. »družbeno odgovorne naložbe«*, torej ne investirajo v finančne instrumente podjetij, ki delujejo v na primer tobačni in vojaški industriji, proizvodnji alkoholnih pijač ali v igralništvu.

V novejšem času so se pojavili tudi *skladi, ki ponujajo tako imenovane garantirane produkte*. Garantirani produkti ponujajo jamstvo (za razliko od navadnih vzajemnih skladov, ki jamstva ne ponujajo) za vplačano glavnicu in možnost delne udeležbe pri donosu izbrane košarice finančnih instrumentov (borznega indeksa), če ta v določenem omejenem časovnem obdobju doseže določeno vrednost.

Poudarjamo, da zgolj beseda "garantirano" v imenu sklada še ni zagotovilo, da gre za produkt z jamstvom, zato se moramo iz prospekta sklada poučiti, kakšne so značilnosti produkta, ki ga sklad ponuja.

Stroški in davki

■ stroški pri vzajemnih skladih

Poleg stroškov upravljanja zaračunavajo vstopne in/ali izstopne stroške, ki so lahko tudi dokaj veliki (tudi po nekaj odstotkov). Vstopni stroški so praviloma bistveno manjši pri zelo velikih vplačilih v sklad. Družbe za upravljanje lahko vlagateljem zaračunavajo tudi druge posredne stroške, na primer skrbniške storitve za sklad.

■ stroški pri investicijskih družbah

Vlagateljem praviloma zaračunavajo samo stroške upravljanja, pri nakupu oziroma prodaji delnic investicijskih družb pa investitorji plačajo tudi vse stroške, ki so povezani s trgovanjem.

■ davki pri vzajemnih skladih

Investicijski kuponi vzajemnih skladov so kapitalska naložba, dobiček, ustvarjen s tako naložbo, torej razlika med prodajno in nakupno vrednostjo, pa je obdavčen po enotni davčni stopnji 20 %. Stopnja obdavčitve se znižuje vsakih pet let lastništva kapitala:

- po dopoljenih petih letih je 15 %,
- po dopoljenih desetih letih je 10 %,
- po dopoljenih petnajstih letih je 5 %,
- po dopoljenih dvajsetih letih pa kapitalski dobiček ni več obdavčen.

Država s takim postopnim zmanjševanjem obdavčitve spodbuja dolgoročne naložbe v vzajemne sklade.

Če vzajemni sklad deli vlagateljem dobiček kot dividende, ki so nastale na podlagi naložb, so te obdavčene po 20-odstotni davčni stopnji, pri čemer se davek obračuna in odvede pri viru, torej pri izplačevalcu, to pa je vzajemni sklad. Če vzajemni sklad deli prihodke v obliki obresti, so le-te obdavčene enako kot dividende.

Davek od dobička iz kapitala nastane le pri prodaji investicijskih kuponov in se plača le, če je razlika med prodajno in nakupno vrednostjo pozitivna. Davčna osnova se izračuna kot razlika med VEP pri izplačilu (pri čemer se izplačilo zmanjša za normirane izstopne stroške v višini 1 %) in VEP pri vplačilu (pri čemer se plačilo poveča za normirane vstopne stroške v višini 1 %).

Napoved za odmero dohodnine od dobička iz kapitala so vlagatelji dolžni vložiti do konca februarja v tekočem letu za preteklo leto.

■ davki pri investicijskih družbah

Investicijske družbe praviloma delijo dobiček kot dividende, ki so obdavčene po 20-odstotni davčni stopnji, pri čemer se davek obračuna in odvede pri viru, torej pri izplačevalcu, to pa je investicijska družba. Če investicijska družba deli prihodke v obliki obresti, so le-te obdavčene enako kot dividende.

V napovedi za odmero dohodnine ni treba prijaviti izplačil obresti in dividend investicijskih skladov iz Slovenije, ker je izplačevalec davek že odvedel. Pri naložbah v sklade, registrirane zunaj Slovenije, pa je treba poleg slovenske upoštevati tudi davčno zakonodajo države, v kateri je sklad registriran.

Ste pripravljeni investirati?

Svetujemo vam, da pred naložbo najprej razmislite o naslednjih stvareh:

- Sem odplačal svoje dolgove? Če drago plačujete obresti za kredite, potem je najbrž pametno poravnati dolgove, preden se odločite za investiranje.
- Ali imam rezervo za nujne primere? Pametno je, če imate na hitro dostopnem računu shranjen znesek, ki bo omogočil vam in vašim najbližjim, da lahko preživite nekaj mesecev.
- So moji dohodki zaščiteni? Kako bi preživeli, če daljši čas ne bi bili delovno sposobni? Preverite, ali in za koliko časa imate v takem primeru zagotovljene dohodke.
- Ali lahko sredstva vežem vsaj za 5 let? Kratkoročne naložbe v vzajemne sklade niso priporočljive zaradi stroškov vstopa v sklade, ki niso zanemarljivi, in kratkoročnega nihanja vrednostnih papirjev na trgih.
- Ste pripravljeni tudi izgubiti? Če boste investirali v vzajemne sklade, še posebej delniške, se morate zavedati tveganja – vrednost vaše naložbe se lahko poveča ali pa (precej) zmanjša.

Osebni varčevalni načrt

Pred kakršno koli odločitvijo o naložbi morate sestaviti osebni varčevalni načrt.

■ Ocena finančnih možnosti in potreb

Najprej morate seveda natančno ugotoviti, s kakšnim premoženjem oziroma z dohodki razpolagate, kakšne dohodke pričakujete v prihodnosti in kakšne so vaše finančne potrebe (oziroma vaše družine, če jo imate).

■ Odločitev, koliko investirati

Skladno s finančnimi možnostmi in potrebami (varčevati nameravate na primer za rešitev stanovanjskega problema, za pokojnino) morate v naslednjem koraku določiti, kolikšen del vašega premoženja ste pripravljeni in sposobni investirati.

■ Izbira vrste naložbe

Kateri finančni instrument za vlaganje boste izbrali in za koliko časa, je odvisno predvsem od vaše življenjske situacije.

- Pri varčevanju za starost je npr. pomembno, koliko je posameznik star in kdaj pričakuje upokojitev. Mlajši bodo praviloma večji del premoženja naložili bolj tvegano kot tisti, ki jim le malo manjka do upokojitve. Dejanski izbor je odvisen tudi od velikosti premoženja in od tega, če je kdo bolj ali manj pripravljen tvegati. Od tega bo tudi odvisno, kolikšen del tveganih naložb boste naložili v sklade in v kakšne (delnice, obveznice, garantirani produkti, ...)
- Investicijski skladi so primerni predvsem kot dolgoročna naložba, saj vlagatelj že z vstopno provizijo na začetku izgubi nekaj odstotkov investicijskega vložka.
- V primerjavi z bančnimi hranilnimi vlogami so vzajemni skladi bolj tvegana, a tudi praviloma donosnejša naložba. Res pa je, da se tveganje in donosnost razlikujeta tudi med posameznimi vrstami skladov, kar je odvisno od vrste naložbe (državne obveznice so bistveno manj tvegane od delnic) ter od panožne in geografske naložbene politike sklada. Med drugim moramo biti pozorni na trenutne tržne razmere, še posebej v času evforije, ko se cene naložb v dokaj kratkem času zelo povečajo. V takšnih razmerah velja biti še posebej previden, saj zgodovina uči, da ponavadi hitremu in izrazitemu gibanju vrednosti na borzah navzgor sledi preobrat, ko se lahko vrednosti znatno znižajo.

Svetujemo, da dobro premislite, kateri tipi skladov so primerni za uresničitev vašega naložbenega cilja. Če boste kasneje želeli opraviti menjave med posameznimi skladi v vaši košarici, bo to povzročilo nove stroške.

■ Enkratno ali večkratno vplačilo

Pri enkratnem vplačilu ste bolj izpostavljeni tveganju trenutnega tržnega razpoloženja, saj lahko vplačate velik investicijski vložek v času, ko je bila stopnja rasti cen finančnih instrumentov na borzah skozi daljše časovno obdobje velika, po tem obdobju pa se bo zelo verjetno gibanje cen spremenilo, in to navzdol. Seveda je mogoča tudi drugačna situacija, da so se zaradi popravka navzdol cene na borzah precej znižale. Na tržna dogajanja se sicer večinoma ne morete pripraviti, tveganje pa lahko omilite tako, da izberete večkratna vplačila, kar je tudi sicer priporočljivo za manj poučene vlagatelje.

Če niste res dobro poučeni o finančnih trgih in instrumentih, se nikoli ne zadolžite zato, da boste lahko vlagali v finančne naložbe. Zadolževanje za vlaganje je lahko zelo tvegano.

Če ste opravili vse, kar smo našteali kot obvezni del osebnega varčevalnega načrta, in ste zdaj odločeni, da boste sredstva vložili v investicijski oziroma vzajemni sklad, vas čaka naslednji pomembni korak: izbira najprimernejšega ponudnika - družbe za upravljanje.

V Sloveniji so nekatere družbe za upravljanje v lasti bank ali zavarovalnic, tako da boste lahko tudi pri banki oziroma zavarovalnici dobili informacije o skladih in sklenili pogodbo o vstopu. Banke v Sloveniji, ki so v tuji lasti, praviloma tržijo in prodajajo sklade, ki jih upravljajo družbe za upravljanje v lastništvu matičnih tujih bank. Poleg številnih slovenskih družb za upravljanje lahko svoje storitve v Sloveniji tržijo in prodajajo tudi družbe oziroma skladi iz EU. Obstajajo pa tudi številne družbe za upravljanje, ki lastniško niso povezane z bankami in zavarovalnicami. Za informacije o skladih, ki jih upravljajo, boste morali povprašati neposredno pri njih.

Seznam družb za upravljanje lahko najdete na spletnem naslovu

<http://www.a-tvp.si/content.asp?idm=44>

Seznam priglasitev družb in skladov iz EU redno posodablja ATVP –

seznam je na naslovu **www.a-tvp.si/content.asp?id=501**

Izbira najprimernejšega ponudnika

Kaj moramo upoštevati pri odločanju?

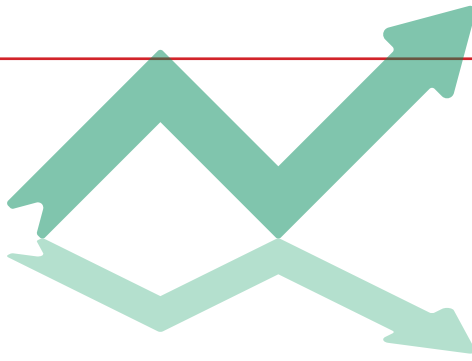
- Najprej moramo dobiti čim več informacij o skladu oziroma o družbi, ki ga upravlja. Preverite, če ima družba vsa potrebna dovoljenja nadzornika trga za opravljanje storitev. Dovoljenja za opravljanje storitev sama po sebi niso zagotovilo, da bo donosnost naložbe pozitivna, so pa informacija o tem, da družba za upravljanje zadovoljuje pogoje in standarde, ki jih predpisuje zakonodaja. Tako se boste lahko izognili prevaram in se ne boste odločili za sumljive tipe naložb, ki so predstavljene kot skladi, v resnici pa to niso.
- Priskrbite si pravila upravljanja in prospekt posameznega sklada, za katerega se zanimate. V prospektu so informacije o skladu, predvsem o naložbeni politiki, tveganju, provizijah in stroških in obdavčitvi.
- Če je bila donosnost skladov v preteklosti velika, to še ni zagotovilo, da bo taka tudi v prihodnje.
- Aktivno upravljanje skladov ni zagotovilo, da bo donosnost pri takšnih skladih večja, kot je povprečna donosnost na trgu.

Priporočamo, da se o naložbi pozanimате pri več ponudnikih. Za uspešnost vaše naložbe niso pomembni le stroški naložbe, ampak tudi kvaliteta svetovanja. Ne odločajte se le na podlagi vsebine oglasov.

Obrazec “Profil vlagatelja”

Od leta 2006 naprej vam mora ponudnik investicijskih skladov kot pomoč pri odločanju predložiti obrazec, v katerega prostovoljno vnesete podatke, ki jih ponudnik potrebuje za določitev vašega finančnega profila. Z vprašanji v obrazcu želi ponudnik izvedeti, kakšen je namen in zaželeno obdobje varčevanja, seznaniti se želi z vašimi finančnimi zmoglostmi, vašim odnosom do tveganja, poznavanjem finančnih naložb ter z izkušnjami pri naložbah v vrednostne papirje oziroma investicijske sklade.

Namen obrazec je dvojen: ponudnik naj bi dobil podatke, da bi lahko svetoval primerno naložbo, vas pa bo izpolnjevanje spodbudilo k dodatnem premisleku o vaših finančnih ciljih in smiselnosti naložbe. Obrazec lahko pomaga tudi Agenciji za trg vrednostnih papirjev pri presoji, če vam je ponudnik na podlagi podatkov iz obrazca primerno svetoval o naložbi.

- ❑ Če nimate znanja in izkušenj z investiranjem v finančne instrumente, se posvetujte s strokovnjakom. To možnost naj bi vam zagotavljale družbe za upravljanje. Strokovnjak naj bi z vprašanji ugotovil, kakšna je vaša osebna situacija, osebne preference in odnos do tveganja in na tej podlagi naj bi vam tudi svetoval primerno obliko in strukturo naložb.
- ❑ Zgodovina nastanka investicijskih družb v Sloveniji je praviloma drugačna kot pri investicijskih družbah v tujini, v Sloveniji so namreč nastale z zbiranjem in investiranjem privatizacijskih certifikatov. Zato njihovo delovanje ni primerljivo z investicijskimi družbami v tujini, saj imajo lahko zelo specifično lastniško strukturo (obvladujočega lastnika), ko pravice malih delničarjev niso ustrezno zavarovane. Preden se odločite za naložbo v investicijsko družbo, morate zbrati čim več ustreznih informacij.
- ❑ Ločevati je treba med naložbenimi (investicijskimi skladi) in mešanimi produkti, ki poleg naložbenega dela vključujejo tudi zavarovalniški del (to so naložbena življenjska zavarovanja). Pri mešanih produktih je treba upoštevati tudi lastnosti tistega dela produkta, ki ni naložba (na primer zavarovanje za primer smrti).
- ❑ Preberite drobn tisk. Gre za dolgoročno naložbo, v katero boste vložili precejšen del vaših sredstev, zato morate biti dobro obveščeni.

Naložbeno življenjsko zavarovanje poleg naložbenega dela, ki je praviloma v obliki naložbe v vzajemne sklade, zagotavlja tudi zavarovanje za primer smrti. Če je pomen zavarovalnega dela produkta majhen (majhna zavarovalna vsota za primer smrti), so po tveganju in donosnosti taki produkti podobni naložbam v vzajemne sklade. Obstajajo tudi življenjska zavarovanja z jamstvom glavnice oziroma z zagotovljenim donosom, pri katerih zavarovalnica jamči za vplačano premijo po določenem obdobju.

Naložbena zavarovanja imajo v primerjavi z vzajemnimi skladi nekatere davčne prednosti. Premije so obdavčene s 6,5-odstotnim davkom, če je zavarovanje sklenjeno za obdobje do 10-ih let, sicer pa davka ni. Pomembnejše je, da v primeru zavarovanj, sklenjenih za obdobje nad 10 let, izplačila niso dohodninsko obdavčena, če je sklenitelj zavarovanja tudi upravičenec do izplačila. Pri vzajemnih skladih so kapitalski dobički neobdavčeni šele po preteku 20-ih let.

Vstop in izstop iz sklada

Za vstop v vzajemni sklad moramo imeti odprt trgovalni račun pri enem od članov Klirinško depotne družbe (KDD). Identifikacija vlagatelja je obvezna, zato je treba predložiti osebni dokument, davčno številko in številko transakcijskega računa. Praviloma vstopimo v sklad tako, da navežemo neposreden stik z njegovim upravljavcem (primarni trg), podpišemo pristopno izjavo in vplačamo želeni denarni znesek na račun sklada. Vrednost enote premoženja (cena za vstop v sklad) je praviloma določena kot vrednost, ki se oblikuje naslednji trgovalni dan po pristopu. Pri tem je treba upoštevati še vstopne stroške. Nekateri vzajemni skladi kotirajo tudi na organiziranem trgu (sekundarni trg), kjer lahko njihove investicijske kupone kupujemo enako kot navadne delnice, obveznice in druge finančne instrumente, ki kotirajo na borzi.

Iz vzajemnega sklada izstopimo tako, da izpolnimo in oddamo zahtevo za izplačilo, dejanska prodaja enot premoženja pa se opravi naslednji trgovalni dan, kar pomeni, da ob prodaji ne veste natančno, po kakšni vrednosti prodajate enote premoženja. Iz skladov, ki kotirajo na organiziranem trgu, lahko izstopite tudi tako, da na organiziranem trgu oddate borznemu posredniku naročilo za prodajo. Pozorni bodite na to, da so lahko vrednosti na borzi drugačne od obračunskih vrednosti enot premoženja za isti sklad.

V investicijsko družbo vstopimo tako, da kupimo njene delnice, s katerimi se trguje na organiziranem trgu (borzi), iz nje pa izstopimo preprosto tako, da delnice prodamo.

Kaj je KDD?

Centralna klirinško depotna družba, d. d. (KDD), hrani vrednostne papirje, opravlja poravnavo pri poslih z vrednostnimi papirji ter vodi centralni register imetnikov nematerializiranih vrednostnih papirjev v Republiki Sloveniji. Pri KDD se torej hranijo podatki o lastnikih posameznih vrednostnih papirjev in podatki o pravicah tretjih oseb do teh vrednostnih papirjev (če so vrednostni papirji zastavljeni). Ustanovitelji oziroma delničarji KDD so banke, borzno-posredniške družbe, družbe za upravljanje, državni skladi in izdajatelji.

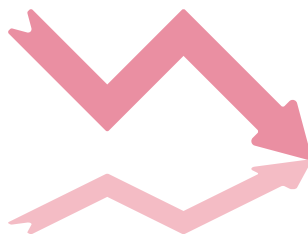
Svetujemo vam, da dobite čim več informacij o primernosti in vseh podrobnostih naložbe, preden jo sklenete. Tako boste prihranili izstopne stroške ali dolgotrajno sodno pot (če naložba ne bi bila prava), obenem pa si boste zagotovili miren spanec.

Kam se pritožiti?

Če ste mnenja, da se naložba razvija v nasprotju z vašimi pričakovanji, ali če imate občutek, da so bile kršene vaše pravice, vam svetujemo, da vprašanja pisno naslovite na ponudnika, pri kateremu ste vstopili v investicijski sklad.

Če vam ponudnik na vaša vprašanja ne bo zadovoljivo odgovoril, lahko poiščete pomoč tudi pri nadzorniku institucije. Za vaša vprašanja je pristojen tudi eden od naslednjih nadzornih organov (kateri, je odvisno od predmeta kršitve in od tipa ponudnika, pri katerem ste se odločili za naložbo - banka, zavarovalnica, družba za upravljanje):

- Agencija za trg vrednostnih papirjev (www.a-tvp.si)
- Agencija za zavarovalni nadzor (www.a-zn.si)
- Banka Slovenije (www.bsi.si)

Priporočljivo branje

Informacije o naložbah najdete tudi v drugih brošurah, ki smo jih pripravili v Zvezi potrošnikov Slovenije:

Naložbe za starost, ki ponuja pregled različnih naložbenih možnosti, obenem pa svetuje pri oblikovanju osebne naložbene strategije;

Življenjska zavarovanja, v kateri so predstavljene različne oblike življenjskih zavarovanj in njihova primernost za različne osebne situacije.

Brošure lahko dobite na sedežu ZPS ali pa obiščite naše spletno mesto (www.zps.si) in si jih natisnete.

informacije, ki jim lahko zaupate

Brošura je del informacijske kampanje ZPS

Pravice imate ! Uveljavite jih

ki jo podpirata in sofinancirata
Urad RS za varstvo potrošnikov in Evropska unija

REPUBLIKA SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA GOSPODARSTVO
URAD RS ZA VARSTVO POTROŠNIKOV

www.uvp.gov.si, e: uvp.mg@gov.si
Kotnikova 28, 1000 Ljubljana
t: 01 478 36 18, f: 01 478 34 40

Investicijski skladi

Pripravila: Zveza potrošnikov Slovenije
Mednarodni inštitut za potrošniške raziskave
Založnik: Zveza potrošnikov Slovenije
Avtorja: dr. Igor Lončarski, Boštjan Krisper
Uredila: Meta Stegenšek
Oblikovanje: Vizualgrif d.o.o., Ljubljana
Fotografije: Shutterstock; fotoarhiv revije VIP
Tisk: Tiskarna Razvedrilo, Ljubljana
Naklada: 15.000 izvodov
Leto izdaje: oktober 2008

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

336.714(497.4)

LONČARSKI, Igor
Investicijski skladi / avtorja Igor Lončarski, Boštjan Krisper.
- Ljubljana : Zveza potrošnikov Slovenije, 2008

ISBN 978-961-6345-23-1
1. Krisper, Boštjan
241635584